

УДК 821.531.09:81'42

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.48.52>

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ГНІТУ ТА ПРОТЕСТУ В ОПОВІДАННІ ЧХВЕ СОХЕ «ЧЕРВОНЕ ПОЛУМ'Я»

LINGUOSTYLISTIC MEANS OF REPRESENTING SOCIAL OPPRESSION AND PROTEST IN CHOE SO-HAE'S SHORT STORY "RED FLAME"

Налімова А.О.,

orcid.org/0009-0003-9675-4383

доктор філософії,

асистент кафедри індонезійської, корейської, японської філології та перекладу

Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У статті досліджено лінгвостилістичні та прагматичні засоби репрезентації соціального гніту, безправ'я та стихійного протесту в оповіданні корейського письменника Чхве Сохе (최서해, 1901–1932) «Червоне полум'я» («홍염», 1927). Твір належить до показових текстів літератури *신경향파* («нової течії») та художньо репрезентує досвід корейських переселенців у Маньчжурії, матеріальну залежність, соціальну маргіналізацію та насильницький характер відносин між орендарем і землевласником.

Актуальність дослідження зумовлена недостатньою увагою до власне мовних механізмів конструювання соціального конфлікту в оповіданні на тлі значної кількості літературознавчих та історико-культурних інтерпретацій творчості Чхве Сохе. Метою роботи є встановлення та систематизація лінгвостилістичних і прагматичних засобів, за допомогою яких у тексті формується образ соціального гноблення та здійснюється перехід від пасивного страждання до стихійного протесту. Установлено, що соціальна нерівність у творі вербалізується через поєднання соціально маркованої лексики, пейоративних номінацій, діалектних і просторічних елементів, форм звертання, імперативних конструкцій, емоційно-експресивної лексики та синтаксичних засобів динамізації оповіді. Особливу роль відіграє мовний контраст між репліками китайських персонажів та мовленням головного персонажу Мун Собана: відмінності в лексиці, фонетичному оформленні та комунікативних стратегіях виявляють не тільки етнічну, а й соціальну асиметрію.

Доведено, що лексика холоду, темряви, голоду, плачу та фізичного виснаження формує семантичне поле пригнічення, тоді як образи вогню, червоного полум'я, світла та руху становлять семантичне поле спротиву. Центральним семантичним вузлом твору є образ червоного полум'я, який поєднує значення руйнування, помсти, гніву та очищення. Окремо проаналізовано трансформацію комунікативної позиції головного героя: від прохання, виправдання та підлеглого мовлення до мовчазної, але цілеспрямованої дії. Зроблено висновок, що протестний потенціал створюється не прямою політичною декларацією, а поступовим нагромадженням мовних маркерів безправ'я, емоційного напруження та втрати можливості діалогу. Художня мова оповідання таким чином трансформує індивідуальну історію страждання на узагальнений образ соціального протесту.

Ключові слова: Чхве Сохе, корейська література, корейська мова, соціальний протест, лінгвостилістика.

The article is devoted to the linguistic, stylistic, and pragmatic means of representing social oppression, disenfranchisement, and spontaneous protest in the short story *Red Flame* (홍염, 1927) by the Korean writer Choe Seo-hae (최서해, 1901–1932). The story is one of the representative works of *Singyeonghyangpa* (신경향파) literature and artistically depicts the experience of Korean migrants in Manchuria, material dependence, social marginalization, and the violent nature of relations between tenants and landowners.

The relevance of the study is determined by the insufficient attention paid to the specifically linguistic mechanisms through which social conflict is constructed in the story, despite the considerable body of literary and historical-cultural research devoted to Choe Seo-hae's oeuvre. The aim of the study is to identify and systematize the linguistic, stylistic, and pragmatic devices through which the text constructs the image of social oppression and represents the transition from passive suffering to spontaneous protest. The analysis demonstrates that social inequality is verbalized through a combination of socially marked vocabulary, pejorative nominations, dialectal and colloquial elements, forms of address, imperative constructions, emotionally expressive vocabulary, and syntactic devices that intensify the dynamics of the narrative. Of particular significance is the linguistic contrast between the utterances of the Chinese characters and the speech of the protagonist, Mun Seoban: differences in vocabulary, phonetic realization, and communicative strategies reveal not only ethnic but also social asymmetry.

The study demonstrates that the vocabulary of cold, darkness, hunger, crying, and physical exhaustion constitutes a semantic field of oppression, whereas images of fire, red flame, light, and movement form a semantic field of resistance. The central semantic node of the story is the image of the red flame, which combines the meanings of destruction, revenge, anger, and purification. Particular attention is paid to the transformation of the protagonist's communicative position: from pleading, justification, and submissive speech to silent but purposeful action. It is concluded that the protest potential of the story is generated not through explicit political declarations but through the gradual accumulation of linguistic markers of disenfranchisement, emotional tension, and the loss of the possibility of dialogue. The artistic language of the story thus transforms an individual experience of suffering into a generalized representation of social protest.

Key words: Choe So-hae, Korean literature, Korean language, social protest, linguostylistics.

Постановка проблеми. Проблематика соціальної нерівності, експлуатації та протесту посідає важливе місце в корейській літературі першої половини ХХ ст., а особливо виразного художнього втілення набуває у прозі 1920-х рр.. Саме в цей період формується література *신경향파*, або «нової течії», яка виникла як реакція на суспільно-політичні та економічні трансформації колоніальної Кореї й була пов'язана з поширенням соціалістичних ідей. У корейській літературознавчій традиції *신경향파* визначається як соціально орієнтована літературна течія, що сформувалася на початку 1920-х рр. у полеміці з романтичною та натуралістичною тенденціями попереднього періоду.

Одним із найпомітніших представників цієї течії став Чхве Сохе (*최서해*), творчість якого значною мірою ґрунтувалася на досвіді бідності, міграції та життя корейських переселенців у Маньчжурії. Однак дослідження твору «Червоне полум'я», на нашу думку, не повинно обмежуватися сюжетно-тематичним або ідеологічним прочитанням. Соціальна нерівність у художньому тексті репрезентується не тільки через опис матеріального становища персонажів, а структурується мовою: якими словами позначають один одного персонажі, які форми мовлення використовують у ситуаціях конфлікту та яким чином змінюється мова персонажу в процесі розвитку сюжету.

Саме тому дослідження «Червоного полум'я» з позицій лінгвостилістики та прагмалінгвістики дає змогу доповнити усталені літературознавчі інтерпретації й простежити механізм перетворення соціальної нерівності на художній дискурс протесту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Чхве Сохе ставала об'єктом наукового осмислення: Чо Хонйонг та Ю Чебонг, визначили, що проза автора належить до постколоніальної літератури й часто пов'язується з реалістичним відображенням бідності, соціального безправ'я [5; 4]. Однак сучасні дослідження поступово розширюють цю інтерпретаційну перспективу.

Праця Кімберлі Чун присвячена «тілесному втіленню» літератури «нової хвилі» 1924–1927 рр. та розглядає соціальний вимір творчості Чхве Сохе. Дослідниця акцентує на тому, що чутливість літератури зазначеного періоду пов'язана з репрезентацією тіла, болю, фізичного виснаження та матеріальних умов існування [1, с. 37–57]. Такий підхід є особливо продуктивним для «Червоного полум'я», де соціальний конфлікт послідовно проходить через тілесні стани персонажа: холод, голод, втому, сльози та фізичне насильство.

Інший напрям репрезентує дослідження Кім Синджона, у якому творчість Чхве Сохе аналізується з використанням семіотичного підходу А. Греймаса. Дослідник зосереджується на поверхневій і глибинній структурах творів письменника, дія яких пов'язана з географічним місцем – містом Кандо [3, с. 7–32]. Цей підхід також створює підстави для розгляду оповідань автора як тексту, в якому окремі предметні образи – простір, вогонь, будинок, огорожа, дорога – набувають значення структурних знаків соціального конфлікту.

Окрім цього, стаття Хан Суйон, присвячена категорії «гніву» у творчості Чхве Сохе. Дослідниця наголошує, що гнів не повинен розглядатися лише як емоційний наслідок бідності: він має самостійну наративну функцію та може виникати також через руйнування моральних і суспільних норм. У дослідженні простежується взаємозв'язок гніву з опозицією особистого та суспільного, емоційного та раціонального, а також із характерною для прози письменника структурою трансформації героя [7, с. 363–398].

Отже, сучасна наукова література дозволяє розглядати «Червоне полум'я» у кількох взаємопов'язаних вимірах: як твір про злидні та класову нерівність, як текст про колоніальну міграцію, як художню репрезентацію гніву та насильства, а також як семіотично організований простір соціального конфлікту.

Водночас власне лінгвостилістичний аспект цієї проблеми залишається недостатньо систематизованим. У доступних дослідженнях значно більше уваги приділено ідейно-тематичній структурі, образам, символіці, хронотопу та історико-літературному значенню твору, ніж аналізу конкретних мовних механізмів, за допомогою яких соціальна асиметрія набуває текстової форми. Цим визначається наукова новизна пропонованого дослідження.

Постановка завдання. Мета статті – виявити та систематизувати лінгвостилістичні й прагматичні засоби репрезентації соціального гніту та стихійного протесту в оповіданні Чхве Сохе «Червоне полум'я». Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**: окреслити взаємозв'язок між соціальним конфліктом та мовною організацією твору; проаналізувати соціально марковану, діалектну, просторічну та пейоративну лексику персонажів; простежити семантичні поля холоду, темряви, голоду, плачу, гніву та вогню; дослідити мовно-семантичну трансформацію персонажів від пригніченого об'єкта до суб'єкта дії; визначити специфіку сти-

хійного протесту як форми художньої репрезентації соціальної несправедливості.

Виклад основного матеріалу. Оповідання «Червоне полум'я» – це історія Мун Собана, корейського селянина, який був орендарем у корейській провінції Кьонгі. Виснажений понад десятьма роками орендного землеробства, він переїздить з дружиною та маленькою донькою у Кандо в Маньчжурії та стає орендарем китайського землевласника на ім'я Інга. Через низку неврожаїв та неможливості оплатити оренду власнику Мун Собан змушений за борги віддати єдину доньку землевласнику. Впавши у відчай, дружина хворіє та помирає, а Собан підпалює маєток Інга та вбиває його сокирою. Така сюжетна конструкція традиційно інтерпретується як художня модель переходу від злиднів і пригнічення до насильницького спротиву. Хонг Гідон характеризує насильство у творчості Чхве Сохе як форму спротиву, що виникає з ворожості голодної та доведеної до крайнього стану людини, а вогонь у творі трактує як засіб помсти та символічного очищення [8, с. 407–424].

Початок оповідання задає основний принцип мовної організації твору. Перший опис селища Пехо побудований на повторенні семантичного нагромадження характеристик бідності: «이 가난한», «가난한 촌락», «차디찬 좁은 하늘». Таким чином, соціальний статус простору повідомляється читачеві ще до появи основного конфлікту. Постійне повторення означення 가난한 («бідний») переводить поняття бідності з рівня ситуативної характеристики на рівень домінантної ознаки простору. Прикметник повторюється і з назвою селища, і як характеристика окремого героя. Тобто є первинною ознакою всього оточення: Пехо постає як простір колективної бідності.

Одночасно слово 차디찬 («крижаний, дуже холодний») визначає не лише температуру навколишнього середовища, а й створює емоційно-семантичне тло оповіді. Холод стає своєрідним фізичним еквівалентом соціального становища персонажів: люди живуть у просторі, позбавленому тепла, захищеності та перспективи. Таким чином, формується семантична кореляція: бідність – холод – вузькість – замкнутість – страждання.

На рівні художньої семантики першій частині оповідання відповідає поле холоду, снігу, темряви та вітру. Уже перші речення містять «차디찬 좁은 하늘» – «крижане вузьке небо», «눈보라» – снігову бурю, «차디찬 바람» – холодний вітер. Прикметник 차디찬 має посилену експресивну семантику холоду. Він позначає не просто низьку

температуру, а стан, що фізично відчувається як ворожий. Тому у контексті оповідання холод можна інтерпретувати як метафоричний еквівалент соціального середовища.

Початковий опис снігової бурі також має значення для подальшої організації протестного дискурсу. У тексті використовуються дієслова руху, зіткнення та взаємодії: хуртовина вдаряє («눈보라 친다»), вітер вривається (바람이 우하고), долина здригається від шуму хуртовини та вітру (눈보라와 바람 소리에...터질 듯한 동요를 받는다). Така природна динаміка функціонує як своєрідний пролог до психологічної динаміки героя. Простір ще до безпосередньої конфліктної сцени перебуває у стані напруження. Тому оточення, природа в «Червоному полум'ї» не є нейтральним тлом, а задає емоційну структуру тексту.

Далі йде опис житла Мун Собана: «게딱지 같은 지팡살이집» тобто «хатинка, подібна до панцира краба». Порівняння з панциром краба виконує одразу кілька функцій. По-перше, воно зменшує масштаб людського житла, робить його майже предметом. По-друге, підкреслює його тісноту та непридатність для комфортного життя. По-третє, створює контраст із високою огорожею та будинком землевласника Інга. Просторова структура тим самим стає моделлю соціальної ієрархії. Номінація 지팡살이 (прибл. переклад «дім жителя Чосону»), що використовується для позначення корейських орендарів у китайських землевласників, є не просто нейтральною назвою статусу, такий спосіб номінації акцентує залежність. Йдеться не про самотійного селянина, а про людину, спосіб існування якої визначається залежністю від землевласника.

Важливим елементом мовної структури твору є лексика, що позначає етнічну приналежність. Так, китайський візник каже: «꺼울리 날취» який у тексті подається з поясненням «저 조선 거지 어디 가나?», тобто «куди йде цей корейський жебрак?». Ця репліка має принципове значення для розуміння соціальної семантики твору. Послання етнічної номінації 조선 거지 (чосонець) та пейоративу «жебрак» створює подвійну маргіналізацію героя. Він позначений одночасно як «чужий» і як соціально нижчий. Тут етнічний та соціальний виміри взаємно підсилюють один одного. Мун Собан є корейцем у Маньчжурії, тобто мігрантом без повноцінної політичної та соціальної захищеності, і водночас є бідним орендарем. Тому сама форма його номінації стає вербальним проявом подвійної периферійності. Така особливість підтверджує необхідність розглядати оповідання не лише як текст про класову

боротьбу. Соціальна проблематика твору розгортається у просторі колоніальної міграції та літератури пограниччя, що відповідає сучасним дослідженням літератури Кандо [2, с. 39–40].

Прикметною особливістю твору є використання нестандартних для сучасної літературної корейської мови форм у репліках персонажів. Форма «꺼울리 날취» відтворює мовлення китайських візників і в тексті супроводжується поясненням у дужках для сучасного читача. Функція таких висловів полягає не лише в передачі іншомовного або локального мовлення, а створює дистанцію між мовою персонажів. Аналогічну функцію виконують репліки Інґа, де фонетичне та граматичне оформлення відрізняється від сучасного стандарту корейської мови. Це є показовим для художнього тексту 1920-х рр., оскільки автор використовує мовну варіативність як засіб соціальної та етнокультурної характеристики.

Отже, у «Червоному полум'ї» лексика пердусім виконує функцію мовної локалізації персонажа: демонструє його етнічну приналежність та комунікативну позицію. При цьому соціальна маркованість мовлення виникає не через одну конкретну морфему, а через сукупність фонетичних, лексичних і синтаксичних ознак.

Лексичне вираження соціальної нерівності персонажів підкреслюється у сцені зустрічі з Інґа. Мовлення Мун Собана характеризується повторенням «제발» (будь ласка, прошу), емоційними паузами, плачем і неповними конструкціями: «제발 이리저 말구! ... 제발 단 한 번만이 라두 낮만...». Прагматична інтерпретація сцени демонструє, що мовлення персонажу є не просто емоційним станом, а відображає його комунікативний статус. Адже Мун Собан не може сформулювати прохання як рівноправний учасник комунікації. До моменту кульмінації мовлення Мун Собана переважно належить до семантичного поля прохання. Повторення 제발, елементи 흑흑, що передають схлипування, а також уривчастість фрази створюють ефект емоційної дезорганізації мовлення. Натомість Інґа використовує коротку, різку, фонетично грубу репліку: «넌리 또 왔소 이 얘기 하오!», яка в тексті супроводжується авторським поясненням, що Інґа демонстративно відходить, ніби змушує Мун Собана піти.

Таким чином, діалог фактично не є діалогом у повному комунікативному сенсі. Один персонаж говорить, щоб переконати, інший говорить, щоб припинити комунікацію. Це можна визначити як комунікативну асиметрію, за якої формальна наявність діалогу приховує відсутність рівноправного обміну репліками.

Мовлення персонажу підкріплюється фізичними описами героя. Коли Мун Собан наближається до Інґа, його тіло реагує на простір: «다리가 움츠러지면서 걸음이 떴지었다» – ноги ніби стискаються, а крок стає важким. Гнів головного персонажу формується поступово. У першій частині він також проявляється через тілесні реакції: «주먹이 쥐어졌다» («стиснув кулак»). Проте одразу після цього: «그의 주먹은 풀리고 머리는 숙었다» («його кулак розтиснувся, а голова схилилася»). Таким чином, автор створює мовно-тілесну модель пригніченого гніву. Гнів уже існує, але ще не може перетворитися на дію. Парадоксально, але у фінальній частині твору протест стає менш мовним. Чим сильнішим стає гнів героя, тим менше він говорить. Тобто письменник не перетворює Мун Собана на політичного оратора, а фінальний підпал можна інтерпретувати як вихід за межі дискурсивної комунікації, адже мовчання підкреслює неможливість вербального вирішення конфлікту. Протест виникає не тому, що герой отримав політичну свідомість у повному значенні цього поняття, а тому, що всі інші форми взаємодії виявилися для нього недоступними.

Фінальна сцена кардинально змінює лексико-образну організацію оповідання. Якщо на початку домінують: холод – сніг – темрява – вузькість – мовчання – плач, то в кульмінації з'являються: вогонь – червоне світло – рух – шум – крик – руйнування.

Вогонь у творі є не просто одним із символів, а семантичним центром трансформації тексту. Автор описує полум'я як: «축융 [火神]의 붉은 혓발» («червоний язик бога вогню»). Вогонь персоніфікується через слово 혓발 – «язик», а його дія набуває майже міфологічного характеру. Полум'я вже не просто горить, а «говорить» власною мовою. У такий спосіб природна стихія стає суб'єктом дії. А фінальна метафора, у якій червоне світло, поширюється темною долиною, ніби виганяє «온갖 요귀» («всіляку нечисть»), дозволяє говорити про сакральну семантику вогню. Саме тому трактування пожежі винятково як акту помсти є недостатнім, адже вогонь несе очищення простору від несправедливості. Зокрема, у тексті йдеться про зорі, які вночі можуть розплавитися від сили полум'я. Цей прийом переводить подію з локального рівня на космічний. Маєток одного землевласника горить, але опис створює враження, ніби змінюється весь світ.

Червоний колір у контексті фінальної сцени посилює експресивність образу. Червоне світло протиставлене чорній темряві та снігу. Тому назва

твору функціонує як своєрідний семантичний ключ до всієї композиції. «Червоне полум'я» – це не просто опис пожежі, а знак зміни емоційної та семантичної системи твору.

Отже, лінгвостилістичний аналіз підтверджує літературознавче спостереження: образ вогню є багатшаровим і організує фінальну сцену не лише на рівні сюжету, а й на рівні семантики. Проведений аналіз дозволяє уточнити традиційне розуміння оповідання як твору про бідність, класове протистояння та помсту.

Висновки. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що лінгвостилістична організація твору «Червоне полум'я» стає механізмом репрезентації соціального конфлікту. Соціальний гніт у творі конструється через поєднання лексичних, прагматичних, синтаксичних та образно-символічних засобів. Соціальна нерівність не лише описується, а й реалізується в комунікативній поведінці персонажів.

Окрім цього, соціально маркована лексика, зокрема номінація *지팡살이*, а також етнічно та соціально забарвлені вислови створюють образ маргіналізованого суб'єкта, де етнічна та соціальна характеристики героя поєднуються в одному пейоративному вислові.

Мовлення Мун Собана характеризується повтореннями, проханнями, емоційними паузами та плачем. Прагматично це репрезентує його підлеглу позицію. Формула *제발* та уривчасті конструкції функціонують як мовні маркери безсилля. Натомість мовлення Інґа реалізує протилежну комунікативну модель. Його короткі репліки, від-

мова від діалогу та демонстративне припинення контакту є формами соціальної домінації.

Семантичне поле холоду, снігу, темряви, голоду та плачу створює дискурс пригнічення. Воно охоплює не тільки фізичний простір Пехо, а й психологічний стан героя. А фінальна поява вогню змінює семантичну організацію твору: вогонь стає центральним образом, який поєднує руйнування, гнів, помсту та очищення. Образ «червоного язика бога вогню» надає пожежі міфологічного та сакрального виміру.

Отже, оповідання доцільно визначати не як текст про організовану революційну боротьбу, а як художню репрезентацію стихійного соціального протесту, який виникає з крайньої форми матеріального, морального та комунікативного безправ'я. Лінгвостилістичний аналіз дозволяє суттєво уточнити традиційне прочитання твору. Соціальний протест формується не лише через сюжетний конфлікт між селянином та землевласником, а через комплексну взаємодію мовних і позамовних механізмів: номінації, оцінності, соціальної маркованості мовлення, прагматики прохання та відмови, емоційної експресії, синтаксичної динаміки та символічної семантики вогню.

Перспективним напрямом подальших досліджень є порівняльний лінгвостилістичний аналіз соціального протесту у творах представників *신경향파* та ранньої корейської пролетарської літератури інших авторів 1920–1930-х рр.. Окремого дослідження потребує також зіставлення мовних моделей репрезентації класової нерівності в корейській та українській літературах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Chung K. M. Proletarian Sensibilities: The Body Politics of New Tendency Literature (1924–27). *Journal of Korean Studies*. 2014. Vol. 19, no. 1. P. 37–57. DOI: 10.1353/jks.2014.0001.
2. Workman T. The Colonial Frontier: Primitive Accumulation, Migration, and Settler Colonialism in Kando Literature. In: Yang Y. S. (ed.). *Routledge Handbook of Modern Korean Literature*. London: Routledge, 2020. P. 39–55. DOI: 10.4324/9781315622811-5.
3. 김승중. 최서해 소설의 기호학적 연구 – 간도 배경 소설들을 중심으로. *현대문학의 연구*. 2008. № 36. С. 7–32. DOI: 10.35419/kmlit.2008..36.001.
4. 유재봉. 최서해와 강경애의 소설에 나타난 탈식민성 연구. *추계예술대학교 일반대학원*. 2023.
5. 조현용. "최서해 소설 연구." *국내석사학위논문 서울산업대학교 산업대학원*, 2009.
6. 최서해. 홍염(紅焰). 한국저작권위원회. 공유마당, 1927. URL: <https://gongu.copyright.or.kr/gongu/wrt/wrt/view.do?wrtSn=9001602&menuNo=200019> (дата звернення: 12.08.2026)
7. 한수영. '분노'의 공(公)과 사(私): 최서해 소설의 '분노'의 기원과 공사(公私)인식을 중심으로. *한국문학이론과 비평*. 2015. Т. 19, № 3 (68). С. 363–398.
8. 홍기돈. 최서해 소설의 문학사적 의의. *비평문학*. 2008. № 30. С. 407–424.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 27.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.10.2026